

Μέθοδοι πολυδιάστατης ελαχιστοποίησης

Δ. Γ. Παπαγεωργίου
Τμήμα Μηχανικών Επιστήμης Υλικών
Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων

dpapageo@cc.uoi.gr
<http://pc164.materials.uoi.gr/dpapageo>

Μέθοδοι πολυδιάστατης ελαχιστοποίησης με παραγώγους

- Οι μέθοδοι πολυδιάστατης ελαχιστοποίησης είναι επαναληπτικές.
- Ξεκινούν από ένα αρχικό σημείο $\mathbf{x}^{(0)}$ και κατασκευάζουν μια σειρά σημείων $\mathbf{x}^{(1)}, \mathbf{x}^{(2)}, \mathbf{x}^{(3)}, \dots, \mathbf{x}^{(k)}$ τέτοια ώστε:
$$f(\mathbf{x}^{(0)}) > f(\mathbf{x}^{(1)}) > f(\mathbf{x}^{(2)}) > \dots > f(\mathbf{x}^{(k)})$$
- Η σειρά των σημείων συγκλίνει στο ελάχιστο $\mathbf{x}^*$

Βασικός επαναληπτικός αλγόριθμος

1. Δίνεται το αρχικό σημείο $\mathbf{x}^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Ελέγχουμε τα κριτήρια τερματισμού
  - b. Προσδιορίζουμε ένα βήμα $\mathbf{h}^{(k)}$ τέτοιο ώστε:
$$f(\mathbf{x}^{(k)} + \mathbf{h}^{(k)}) < f(\mathbf{x}^{(k)})$$
  - c. Θέτουμε $\mathbf{x}^{(k+1)} = \mathbf{x}^{(k)} + \mathbf{h}^{(k)}$

Πως προσδιορίζουμε το βήμα $\mathbf{h}^{(k)}$

- Μέθοδοι γραμμικής αναζήτησης
Εύρεση ενός σημείου με “επαρκή μείωση” της τιμής της συνάρτησης πάνω σε μια ευθεία που προσδιορίζεται από ένα διάνυσμα $\mathbf{s}$.
- Μέθοδοι διαστημάτων εμπιστοσύνης
Εύρεση του ελαχίστου του τετραγωνικού μοντέλου μέσα σε μια “υπερσφαίρα” ακτίνας Δ , μέσα στην οποία το τετραγωνικό μοντέλο προσεγγίζει ικανοποιητικά τη συνάρτηση.

Κριτήρια τερματισμού

Ο αλγόριθμος τερματίζεται όταν ικανοποιείται ένα από τα παρακάτω κριτήρια:

$$\text{relgrad} = \frac{\text{ρυθμός αλλαγής της } f(\mathbf{x})}{\text{ρυθμός αλλαγής του } \mathbf{x}} = \frac{\nabla f(\mathbf{x})\mathbf{x}}{f(\mathbf{x})} < \varepsilon_g \quad \begin{array}{l} \text{Η παράγωγος} \\ \text{είναι πολύ μικρή} \end{array}$$

$$\frac{\|\mathbf{x}^{(k+1)} - \mathbf{x}^{(k)}\|}{\|\mathbf{x}^{(k)}\|} < \varepsilon_x \quad \text{Οι μεταβλητές συγκλίνουν αργά}$$

$$f(\mathbf{x}^{(k)}) - f(\mathbf{x}^{(k+1)}) < \varepsilon_f \quad \text{Η τιμή της συνάρτησης μειώνεται αργά}$$

Πλήθος υπολογισμών της συνάρτησης $> n_{max}$ Περιορισμός στο χρόνο που θα δαπανηθεί

Φθίνουσες διευθύνσεις

Οι μέθοδοι ελαχιστοποίησης που χρησιμοποιούν γραμμική αναζήτηση παράγουν φθίνουσες διευθύνσεις, δηλαδή διευθύνσεις s για τις οποίες ισχύει:

$$f(x + as) < f(x) \quad a > 0$$

Με άλλα λόγια η τιμή της συνάρτησης μειώνεται κατά μήκος μιας φθίνουσας διεύθυνσης s

Πως βρίσκουμε αν μια διεύθυνση s είναι φθίνουσα;

Χρησιμοποιούμε το ανάπτυγμα Taylor:

$$f(x + h) = f(x) + g^T h + \frac{1}{2} h^T G(x) h + \dots$$

$$f(x + as) \approx f(x) + g^T as \Rightarrow f(x + as) - f(x) = ag^T s$$

Επειδή $f(x + as) < f(x)$ θα πρέπει $f(x + as) - f(x) < 0$

Άρα $ag^T s < 0$ και επειδή $a > 0$

$$g^T s < 0$$

Φθίνουσες διευθύνσεις – Παράδειγμα

Δίνεται η συνάρτηση $f(x, y) = x^2 + y^2$ και το σημείο $x = (1, 1)$.

Βρείτε αν η διεύθυνση $s = (1, -2)$ είναι φθίνουσα .

Οι πρώτες παράγωγοι είναι:

$$\frac{\partial f}{\partial x} = 2x$$
$$\frac{\partial f}{\partial y} = 2y$$

Στο σημείο $x = (1, 1)$ το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων είναι:

$$g = \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

$$g^T s = \begin{bmatrix} 2 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} 1 \\ -2 \end{bmatrix} = -2 < 0 \quad \text{Φθίνουσα διεύθυνση}$$

Η διεύθυνση της πιο απότομης καθόδου

Από όλες τις διευθύνσεις s που είναι φθίνουσες και ικανοποιούν το κριτήριο

$$g^T s < 0$$

ποια είναι αυτή που δίνει τη μεγαλύτερη μείωση στην τιμή της συνάρτησης ;

Η μείωση στην τιμή της συνάρτησης είναι:

$$f(x) - f(x + as) =$$

$$f(x) - [f(x) + as^T g] = \quad \text{Χρησιμοποιούμε ανάπτυγμα Taylor}$$

$$-as^T g =$$

$$-a \|s\| \|g\| \cos \theta \quad \theta \text{ είναι η γωνία μεταξύ } s \text{ και } g$$

Η μείωση γίνεται μέγιστη όταν $\cos \theta = -1$ δηλαδή όταν $\theta = \pi$

Αυτό σημαίνει ότι τα s και g είναι συγγραμμικά και αντίθετης φοράς, δηλαδή

$$s = -g$$

Διεύθυνση της πιο απότομης καθόδου

Η διεύθυνση αυτή είναι φθίνουσα αφού:

$$s^T g = -g^T g = -\|g\|^2 < 0$$

Μέθοδοι με γραμμική αναζήτηση

Μέθοδοι με γραμμική αναζήτηση

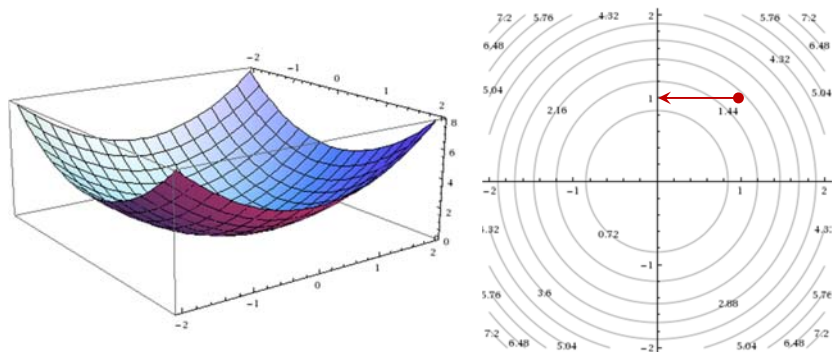
1. Δίνεται αρχικό σημείο $x^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Προσδιορίζεται μια φθίνουσα διεύθυνση $s^{(k)}$
  - c. Γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $s^{(k)}$, δηλαδή ελαχιστοποίηση ως προς a της συνάρτησης
$$\varphi(a) = f(x^{(k)} + as^{(k)})$$
  - d. Θέτουμε $x^{(k+1)} = x^{(k)} + a^* s^{(k)}$

Παρατηρήσεις:

- Στο βήμα 2c πρέπει να βρούμε το ελάχιστο μιας μονοδιάστατης συνάρτησης
- Διαφορετικοί τρόποι επιλογής της διεύθυνσης $s^{(k)}$ δίνουν διαφορετικούς αλγορίθμους ελαχιστοποίησης

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #1

Θεωρείστε τη συνάρτηση $f(x, y) = x^2 + y^2$ και το αρχικό σημείο $x = (1, 1)$. Βρείτε ένα νέο σημείο $\tilde{x}$ με χαμηλότερη τιμή συνάρτησης πραγματοποιώντας γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $s = (-1, 0)$.

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #1

Θα εξετάσουμε πρώτα αν η διεύθυνση $s = (-1, 0)$ είναι φθίνουσα.

Οι πρώτες παράγωγοι είναι:

$$\frac{\partial f}{\partial x} = 2x$$

$$\frac{\partial f}{\partial y} = 2y$$

Στο σημείο $x = (1, 1)$ το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων είναι:

$$g = \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

Εξετάζουμε τη συνθήκη:

$$g^T s = [2 \quad 2] \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \end{bmatrix} = -2 < 0$$

Άρα η s είναι φθίνουσα διεύθυνση.

Κατασκευάζουμε τη συνάρτηση $\varphi(\alpha)$

$$\varphi(\alpha) = f(x + \alpha s) =$$

$$f\left(\begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} + \alpha \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \end{bmatrix}\right) =$$

$$f\left(\begin{bmatrix} 1 - \alpha \\ 1 \end{bmatrix}\right) \Rightarrow$$

$$\varphi(\alpha) = (1 - \alpha)^2 + 1$$

Βρίσκουμε που έχει ελάχιστο ως προς α

$$\varphi'(\alpha) = -2(1 - \alpha)$$

$$\varphi'(\alpha) = 0 \Rightarrow$$

$$-2(1 - \alpha) = 0 \Rightarrow$$

$$\alpha = 1$$

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #1

Το αρχικό σημείο είναι $x = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix}$

Η τιμή της συνάρτησης στο αρχικό σημείο είναι:

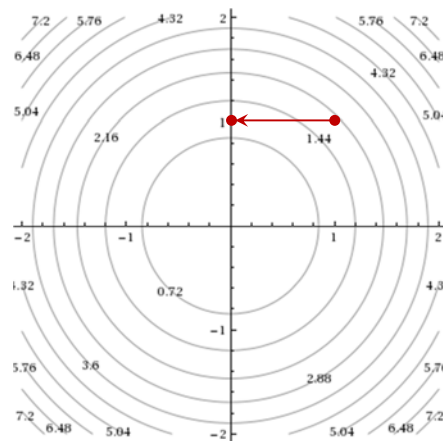
$$f(1, 1) = 1^2 + 1^2 = 2$$

Το νέο σημείο είναι:

$$\tilde{x} = x + \alpha s = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} + 1 \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

Η νέα τιμή της συνάρτησης είναι:

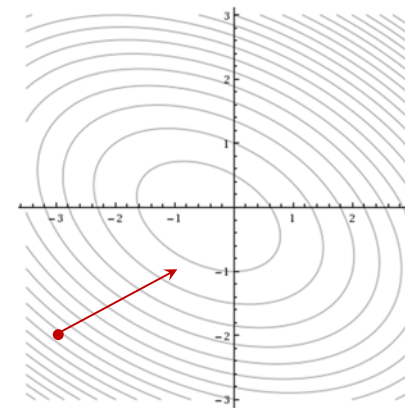
$$f(0, 1) = 0^2 + 1^2 = 1$$

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #2

Δίνεται η συνάρτηση $f(x, y) = x^2 + 2y^2 + xy + x + y + 1$ και το αρχικό σημείο $x = (-3, -2)$.

Βρείτε ένα νέο σημείο $\tilde{x}$ με χαμηλότερη τιμή συνάρτησης πραγματοποιώντας γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $s = (2, 1)$.

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #2

Θα εξετάσουμε πρώτα αν η διεύθυνση $\mathbf{s} = (2,1)$ είναι φθίνουσα, δηλαδή θα εξετάσουμε τη συνθήκη $\mathbf{g}^T \mathbf{s} < 0$

$$f(x, y) = x^2 + 2y^2 + xy + x + y + 1$$

Οι πρώτες παράγωγοι είναι:

$$\frac{\partial f}{\partial x} = 2x + y + 1$$

$$\frac{\partial f}{\partial y} = 4y + x + 1$$

Στο σημείο $\mathbf{x} = (-3, -2)$ το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων είναι:

$$\mathbf{g} = \begin{bmatrix} -7 \\ -10 \end{bmatrix}$$

Εξετάζουμε τη συνθήκη:

$$\mathbf{g}^T \mathbf{s} = [-7 \quad -10] \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = -24 < 0$$

Άρα η $\mathbf{s}$ είναι φθίνουσα διεύθυνση.

Κατασκευάζουμε τη συνάρτηση $\varphi(\alpha)$

$$\varphi(\alpha) = f(\mathbf{x} + \alpha \mathbf{s}) =$$

$$f\left(\begin{bmatrix} -3 \\ -2 \end{bmatrix} + \alpha \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix}\right) =$$

$$f\left(\begin{bmatrix} 2\alpha - 3 \\ \alpha - 2 \end{bmatrix}\right) \Rightarrow$$

$$\varphi(\alpha) = (2\alpha - 3)^2 + 2(\alpha - 2)^2 + (2\alpha - 3)(\alpha - 2) + (2\alpha - 3) + (\alpha - 2) + 1$$

$$= 8\alpha^2 - 24\alpha + 19$$

Βρίσκουμε που έχει ελάχιστο ως προς α

$$\varphi'(\alpha) = 16\alpha - 24$$

$$\varphi'(\alpha) = 0 \Rightarrow$$

$$16\alpha - 24 = 0 \Rightarrow \alpha = \frac{3}{2}$$

Γραμμική αναζήτηση – Παράδειγμα #2

$$f(x, y) = x^2 + 2y^2 + xy + x + y + 1$$

Το αρχικό σημείο είναι $\mathbf{x} = \begin{bmatrix} -3 \\ -2 \end{bmatrix}$

Η τιμή της συνάρτησης στο αρχικό σημείο είναι:

$$f(-3, -2) = (-3)^2 + 2(-2)^2 + (-3)(-2) - 3 - 2 + 1 = 19$$

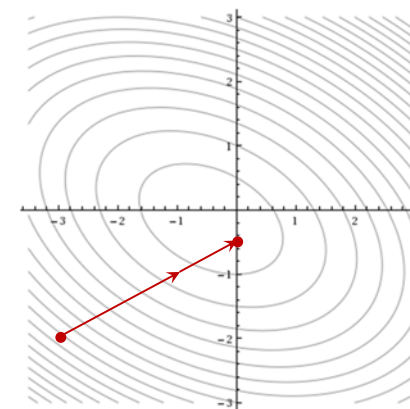
Το νέο σημείο είναι:

$$\tilde{\mathbf{x}} = \mathbf{x} + \alpha \mathbf{s} = \begin{bmatrix} -3 \\ -2 \end{bmatrix} + \frac{3}{2} \cdot \begin{bmatrix} 2 \\ 1 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ -\frac{1}{2} \end{bmatrix}$$

Η νέα τιμή της συνάρτησης είναι:

$$f\left(0, -\frac{1}{2}\right) = 0^2 + 2\left(-\frac{1}{2}\right)^2 - 0 - \frac{1}{2} = 0 - \frac{1}{2} = -\frac{1}{2}$$

$$+0 - \frac{1}{2} + 1 = 1$$

Το ελάχιστο μιας τετραγωνικής συνάρτησης στη διεύθυνση $\mathbf{s}$

Δίνεται η τετραγωνική συνάρτηση $q(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} \mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + c$ και μια φθίνουσα διεύθυνση $\mathbf{s}$. Ποιό είναι το ελάχιστο της $q(\mathbf{x})$ κατά μήκος της διεύθυνσης $\mathbf{s}$;

Ορίζουμε τη συνάρτηση:

$$\varphi(\lambda) = q(\mathbf{x} + \lambda \mathbf{s}) =$$

$$\frac{1}{2} (\mathbf{x} + \lambda \mathbf{s})^T \mathbf{A} (\mathbf{x} + \lambda \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T (\mathbf{x} + \lambda \mathbf{s}) + c =$$

$$\frac{1}{2} (\mathbf{x} + \lambda \mathbf{s})^T (\mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + \lambda \mathbf{b}^T \mathbf{s} + c =$$

$$\frac{1}{2} (\mathbf{x}^T + \lambda \mathbf{s}^T) (\mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + \lambda \mathbf{b}^T \mathbf{s} + c =$$

$$\frac{1}{2} (\mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda \mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{s} + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda^2 \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + \lambda \mathbf{b}^T \mathbf{s} + c =$$

$$\frac{1}{2} (\mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + 2\lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda^2 \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + \lambda \mathbf{b}^T \mathbf{s} + c$$

Το ελάχιστο μιας τετραγωνικής συνάρτησης στη διεύθυνση $\mathbf{s}$

Βρήκαμε ότι:

$$\varphi(\lambda) = \frac{1}{2} (\mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + 2\lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda^2 \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + \lambda \mathbf{b}^T \mathbf{s} + c$$

Υπολογίζουμε την παράγωγο της $\varphi(\lambda)$

$$\varphi'(\lambda) = \frac{1}{2} (2\mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + 2\lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}) + \mathbf{b}^T \mathbf{s} =$$

$$\mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s} + \mathbf{b}^T \mathbf{s} =$$

$$\mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s} + \mathbf{s}^T \mathbf{b} =$$

$$\mathbf{s}^T (\mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b}) + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s} =$$

$$\mathbf{s}^T \nabla q + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}$$

Βρίσκουμε που μηδενίζεται η παράγωγος:

$$\varphi'(\lambda) = 0 \Rightarrow$$

$$\mathbf{s}^T \nabla q + \lambda \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s} = 0 \Rightarrow$$

$$\lambda = -\frac{\mathbf{s}^T \nabla q}{\mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}}$$

Το ελάχιστο μιας τετραγωνικής συνάρτησης στη διεύθυνση s

Η δεύτερη παράγωγος της $\varphi(\lambda)$ είναι:

$$\varphi''(\lambda) = \mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s} > 0$$

αφού ο πίνακας $\mathbf{A}$ είναι θετικά όρισμένος.

Άρα η τιμή του λ που βρήκαμε αντιστοιχεί σε ελάχιστο.

Το ελάχιστο μιας τετραγωνικής συνάρτησης στη διεύθυνση s – Παράδειγμα

Θεωρείστε τη συνάρτηση

$$f(x, y) = x_1^2 + x_2^2$$

και το αρχικό σημείο $\mathbf{x} = (1, 1)$.

Βρείτε ένα νέο σημείο $\tilde{\mathbf{x}}$ με χαμηλότερη τιμή συνάρτησης πραγματοποιώντας γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $\mathbf{s} = (-1, 0)$.

Η συνάρτηση μπορεί να γραφεί στη μορφή

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} \mathbf{x}^T \mathbf{A} \mathbf{x} + \mathbf{b}^T \mathbf{x} + c$$

$$\text{με } \mathbf{A} = \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix} \quad \mathbf{b} = \begin{bmatrix} 0 \\ 0 \end{bmatrix} \quad c = 0$$

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} [x_1 \quad x_2] \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} x_1 \\ x_2 \end{bmatrix} =$$

$$\frac{1}{2} [x_1 \quad x_2] \begin{bmatrix} 2x_1 \\ 2x_2 \end{bmatrix} =$$

$$\frac{1}{2} (2x_1^2 + 2x_2^2) =$$

$$x_1^2 + x_2^2$$

Το ελάχιστο μιας τετραγωνικής συνάρτησης στη διεύθυνση s – Παράδειγμα

Το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων είναι:

$$\nabla f(\mathbf{x}) = \begin{bmatrix} \frac{\partial f}{\partial x_1} \\ \frac{\partial f}{\partial x_2} \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2x_1 \\ 2x_2 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \end{bmatrix}$$

Το ελάχιστο κατά μήκος της διεύθυνσης $\mathbf{s}$ είναι:

$$\lambda^* = -\frac{\mathbf{s}^T \nabla f}{\mathbf{s}^T \mathbf{A} \mathbf{s}} = \frac{[-1 \quad 0] \begin{bmatrix} 2 \\ 2 \end{bmatrix}}{[-1 \quad 0] \begin{bmatrix} 2 & 0 \\ 0 & 2 \end{bmatrix} \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \end{bmatrix}} = \frac{-2}{-2} = 1$$

Το νέο σημείο είναι:

$$\tilde{\mathbf{x}} = \mathbf{x} + \lambda \mathbf{s} = \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \end{bmatrix} + 1 \cdot \begin{bmatrix} -1 \\ 0 \end{bmatrix} = \begin{bmatrix} 0 \\ 1 \end{bmatrix}$$

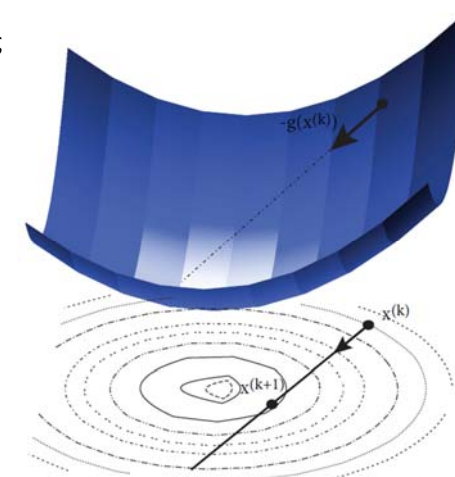
Η μέθοδος της πιο απότομης καθόδου

Η βασική ιδέα:

Χρησιμοποιούμε τη διεύθυνση της πιο απότομης καθόδου:

$$\mathbf{s} = -\mathbf{g}$$

ως διεύθυνση γραμμικής αναζήτησης.

Η μέθοδος της πιο απότομης καθόδου

Η μέθοδος της πιο απότομης καθόδου

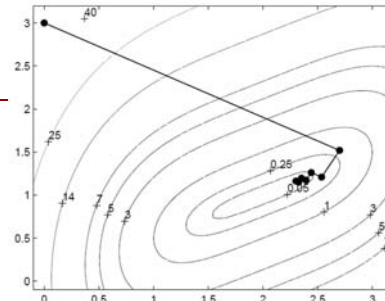
1. Δίνεται αρχικό σημείο $x^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Υπολογίζουμε την παράγωγο $g^{(k)}$ και θέτουμε $s^{(k)} = -g^{(k)}$
  - c. Γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $s^{(k)}$, δηλαδή ελαχιστοποίηση ως προς a της συνάρτησης:
$$\varphi(a) = f(x^{(k)} + as^{(k)})$$
  - d. Θέτουμε $x^{(k+1)} = x^{(k)} + a^*s^{(k)}$

Πλεονεκτήματα:

- Απλή υλοποίηση
- Απαιτείται μνήμη μόνο $O(N)$

Μειονεκτήματα:

- Εξαιρετικά αργή σύγκλιση.

Η μέθοδος Newton (πολυδιάστατη)

Μονοδιάστατη μέθοδος Newton (υπενθύμιση)

Προσεγγίζουμε τη συνάρτηση με το τετραγωνικό της μοντέλο γύρω από ένα σημείο a

$$q(x) = f(a) + f'(a)(x - a) + \frac{f''(a)}{2}(x - a)^2$$

Η παράγωγος του $q(x)$ είναι:

$$q'(x) = f'(a) + f''(a)(x - a)$$

Βρίσκουμε που μηδενίζεται η παράγωγος:

$$q'(x) = 0 \Rightarrow$$

$$f'(a) + f''(a)(x - a) = 0 \Rightarrow$$

$$x = a - \frac{f'(a)}{f''(a)} \quad \text{Βήμα Newton}$$

Η μέθοδος Newton (πολυδιάστατη)

Προσεγγίζουμε τη συνάρτηση με το τετραγωνικό της μοντέλο γύρω από ένα σημείο a

$$q(x) = f(a) + g(x)^T(x - a) + \frac{1}{2}(x - a)^T G(x)(x - a)$$

Γνωρίζουμε ότι το ελάχιστο του $q(x)$ είναι:

$$x = a - G^{-1}g \quad \text{Βήμα Newton για ελαχιστοποίηση}$$

Η μέθοδος Newton (πολυδιάστατη)

Μέθοδος Newton

1. Δίνεται αρχικό σημείο $x^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Υπολογίζουμε τις παραγώγους $g^{(k)}$ και $G^{(k)}$
  - c. Υπολογίζουμε το βήμα Newton λύνοντας: $G^{(k)}h^{(k)} = -g^{(k)}$
  - d. Θέτουμε $x^{(k+1)} = x^{(k)} + h^{(k)}$

Πλεονεκτήματα:

- Εξαιρετικά γρήγορη σύγκλιση αν το αρχικό σημείο είναι κοντά στο ελάχιστο.

Μειονεκτήματα:

- Απαιτείται υπολογισμός του πίνακα των δευτέρων παραγώγων και επίλυση γραμμικού συστήματος.
- Απαιτείται μνήμη $O(N^2)$
- Ο πίνακας G μπορεί να μην είναι θετικά ορισμένος.
- Μπορεί να μην συγκλίνει για αρχικά σημεία μακριά από το ελάχιστο.

Η μέθοδος Newton (πολυδιάστατη)

Αν ο πίνακας $\mathbf{G}$ δεν είναι θετικά ορισμένος, τότε η διεύθυνση $\mathbf{h}$ που προκύπτει στη μέθοδο Newton δεν είναι φθίνουσα διεύθυνση.

Υπενθύμιση:

Θετικά ορισμένος πίνακας $\mathbf{G}$ σημαίνει:
 $\mathbf{s}^T \mathbf{G} \mathbf{s} > 0 \quad \forall \mathbf{s} \neq 0$

Φθίνουσα διεύθυνση $\mathbf{s}$ σημαίνει:
 $\mathbf{s}^T \mathbf{g} < 0$

Η διεύθυνση $\mathbf{h}$ προκύπτει από την επίλυση της

$$\mathbf{G} \mathbf{h} = -\mathbf{g}$$

Πολλαπλασιάζουμε κάθε μέλος από αριστερά με $\mathbf{h}^T$

$$\mathbf{h}^T \mathbf{G} \mathbf{h} = -\mathbf{h}^T \mathbf{g}$$

Αν ο πίνακας $\mathbf{G}$ είναι θετικά ορισμένος τότε το αριστερό μέλος είναι θετικό και άρα

$$\mathbf{h}^T \mathbf{g} < 0$$

Η μέθοδος Newton (πολυδιάστατη)

Τροποποιημένη μέθοδος Newton

1. Δίνεται αρχικό σημείο $\mathbf{x}^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Υπολογίζουμε τις παραγώγους $\mathbf{g}^{(k)}$ και $\mathbf{G}^{(k)}$
  - c. Τροποποιούμε τον $\mathbf{G}^{(k)}$ ώστε να είναι θετικά ορισμένος
  - d. Υπολογίζουμε το βήμα Newton λύνοντας: $\mathbf{G}^{(k)} \mathbf{h}^{(k)} = -\mathbf{g}^{(k)}$
  - e. Γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $\mathbf{h}^{(k)}$, δηλαδή ελαχιστοποίηση ως προς α της συνάρτησης
$$\varphi(\alpha) = f(\mathbf{x}^{(k)} + \alpha \mathbf{h}^{(k)})$$
  - f. Θέτουμε $\mathbf{x}^{(k+1)} = \mathbf{x}^{(k)} + \alpha^* \mathbf{h}^{(k)}$

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

Κάποιες συναρτήσεις έχουν την ειδική μορφή ενός αθροίσματος τετραγώνων

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} (r_1^2(\mathbf{x}) + r_2^2(\mathbf{x}) + \dots + r_M^2(\mathbf{x}))$$

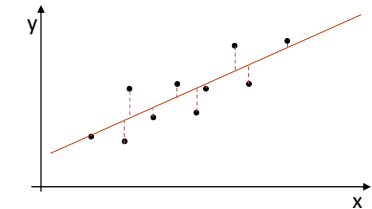
Τέτοιες συναρτήσεις προκύπτουν από προσαρμογή δεδομένων σε αναλυτικά μοντέλα.

Παράδειγμα συνάρτησης αθροίσματος τετραγώνων

Δίνεται ένα σύνολο σημείων

$$(x_i, y_i), \quad i = 1 \dots M$$

Ποια είναι η ευθεία που περνάει με “βέλτιστο τρόπο” από τα σημεία;

Η εξίσωση της ευθείας είναι: $y = ax + b$

Προσδιορίζουμε τα a και b ως εξής:

1. Υπολογίζουμε την απόσταση κάθε σημείου από την ευθεία: $|ax_i + b - y_i|$
2. Κατασκευάζουμε τη συνάρτηση σφάλματος αθροίζοντας τα τετράγωνα όλων των αποστάσεων:

$$f(a, b) = \sum_{i=1}^M (ax_i + b - y_i)^2$$

3. Βρίσκουμε τις τιμές a και b που δίνουν την ελάχιστη τιμή της $f(a, b)$

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

Για το προηγούμενο παράδειγμα:

$$f(a, b) = \sum_{i=1}^M (ax_i + b - y_i)^2$$

η συνάρτηση $f(a, b)$ μπορεί να γραφεί στη μορφή:

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} (r_1^2(\mathbf{x}) + r_2^2(\mathbf{x}) + \dots + r_M^2(\mathbf{x}))$$

με

$$r_i = \sqrt{2}(ax_i + b - y_i)$$

Τα r_i ονομάζονται “υπόλοιπα” και αποτελούν διάνυσμα $\mathbf{r}$ με M στοιχεία, οπότε οι συναρτήσεις που είναι αθροίσματα τετραγώνων γράφονται:

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} \mathbf{r}^T \mathbf{r} \quad \text{Άθροισμα τετραγώνων}$$

Στις συναρτήσεις που είναι αθροίσματα τετραγώνων οι πρώτες και δεύτερες παράγωγοι έχουν ειδική μορφή.

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

$$f(\mathbf{x}) = \frac{1}{2} (r_1^2(\mathbf{x}) + r_2^2(\mathbf{x}) + \dots + r_M^2(\mathbf{x})) = \frac{1}{2} \sum_{i=1}^M r_i^2(\mathbf{x})$$

Η παράγωγος ως προς μια από τις μεταβλητές είναι:

$$\begin{aligned} \frac{\partial f}{\partial x_k} &= \\ \frac{\partial}{\partial x_k} \left[\frac{1}{2} \sum_{i=1}^M r_i^2(\mathbf{x}) \right] &= \\ \frac{1}{2} \sum_{i=1}^M \frac{\partial}{\partial x_k} r_i^2(\mathbf{x}) &= \\ \frac{1}{2} \sum_{i=1}^M 2 \frac{\partial r_i}{\partial x_k} r_i &= \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \sum_{i=1}^M \frac{\partial r_i}{\partial x_k} r_i &= \\ \frac{\partial r_1}{\partial x_k} r_1 + \frac{\partial r_2}{\partial x_k} r_2 + \dots + \frac{\partial r_M}{\partial x_k} r_M &= \\ \begin{bmatrix} \frac{\partial r_1}{\partial x_k} & \frac{\partial r_2}{\partial x_k} & \dots \end{bmatrix} \begin{bmatrix} r_1 \\ r_2 \\ \vdots \end{bmatrix} &= \end{aligned}$$

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

Το συνολικό διάνυσμα των πρώτων παραγώγων είναι:

$$\nabla f = \mathbf{J}^T \mathbf{r}$$

Ο πίνακας $\mathbf{J}$ ονομάζεται Ιακωβιανός πίνακας και έχει στοιχεία:

$$J_{kl} = \frac{\partial r_k}{\partial x_l}$$

$$\mathbf{J} = \begin{bmatrix} \frac{\partial r_1}{\partial x_1} & \frac{\partial r_1}{\partial x_2} & \dots & \frac{\partial r_1}{\partial x_N} \\ \frac{\partial r_2}{\partial x_1} & \frac{\partial r_2}{\partial x_2} & & \frac{\partial r_2}{\partial x_N} \\ \frac{\partial r_3}{\partial x_1} & \frac{\partial r_3}{\partial x_2} & & \frac{\partial r_3}{\partial x_N} \\ \vdots & & \ddots & \\ \frac{\partial r_M}{\partial x_1} & \frac{\partial r_M}{\partial x_2} & & \frac{\partial r_M}{\partial x_N} \end{bmatrix}$$

Μπορούμε να υπολογίσουμε το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων υπολογίζοντας τις παραγώγους των επιμέρους υπολοίπων r_i

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

Παρόμοια υπολογίζεται ο πίνακας των δεύτερων παραγώγων ως:

$$\mathbf{G} = \mathbf{J}^T \mathbf{J} + \sum_{i=1}^M r_i \nabla^2 r_i$$

Τα προβλήματα ελαχιστοποίησης αθροισμάτων τετραγώνων κατηγοριοποιούνται ως:

- Προβλήματα μικρών υπολοίπων

$$r_i(\mathbf{x}^*) \approx 0$$

Τότε η δεύτερες παραγώγοι της συνάρτησης μπορούν να προσεγγιστούν ως:

$$\mathbf{G} \approx \mathbf{J}^T \mathbf{J}$$

δηλαδή οι δεύτερες παραγώγοι της συνάρτησης μπορούν να υπολογιστούν αν γνωρίζουμε τις πρώτες παραγώγους των υπολοίπων.

- Προβλήματα μεγάλων υπολοίπων

$$|r_i(\mathbf{x}^*)| \gg 0$$

Μέθοδος Gauss–Newton για αθροίσματα τετραγώνων

Μέθοδος Gauss-Newton για μικρά υπόλοιπα

1. Δίνεται αρχικό σημείο $\mathbf{x}^{(0)}$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Υπολογίζουμε τον Ιακωβιανό πίνακα $\mathbf{J}^{(k)}$
  - c. Υπολογίζουμε τις παραγώγους $\mathbf{g}^{(k)} = \mathbf{J}^{T(k)} \mathbf{r}^{(k)}$ και $\mathbf{G}^{(k)} = \mathbf{J}^{T(k)} \mathbf{J}^{(k)}$
  - d. Τροποποιούμε τον $\mathbf{G}^{(k)}$ ώστε να είναι θετικά ορισμένος
  - e. Υπολογίζουμε το βήμα Newton λύνοντας: $\mathbf{G}^{(k)} \mathbf{h}^{(k)} = -\mathbf{g}^{(k)}$
  - f. Γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $\mathbf{h}^{(k)}$, δηλαδή ελαχιστοποίηση ως προς a της συνάρτησης
$$\varphi(a) = f(\mathbf{x}^{(k)} + a\mathbf{h}^{(k)})$$
  - g. Θέτουμε $\mathbf{x}^{(k+1)} = \mathbf{x}^{(k)} + a^* \mathbf{h}^{(k)}$

Μέθοδοι quasi–Newton

Κάποια από τα μειονεκτήματα της μεθόδου Newton είναι ότι:

- Απαιτείται υπολογισμός του πίνακα των δευτέρων παραγώγων $\mathbf{G}$.
- Ο πίνακας $\mathbf{G}$ μπορεί να μην είναι θετικά ορισμένος.

Βασική ιδέα των μεθόδων quasi-Newton:

Δεν χρησιμοποιείται ο πίνακας των δευτέρων παραγώγων αλλά χρησιμοποιείται μία προσέγγισή του $\mathbf{B} \approx \mathbf{G}$

Θα θέλαμε να μην υπολογίζουμε εκ νέου σε κάθε επανάληψη τον πίνακα $\mathbf{B}$, αλλά να τον βρίσκουμε από τον πίνακα $\mathbf{B}$ της προηγούμενης επανάληψης.

Υπενθύμιση: Τετραγωνικό μοντέλο πολυδιάστατης συνάρτησης

Ανάπτυγμα Taylor πολυδιάστατης συνάρτησης γύρω από το σημείο $\mathbf{a}$ όπου κρατάμε μέχρι τους όρους δεύτερης τάξης.

$$q(\mathbf{x}) = f(\mathbf{a}) + \mathbf{g}(\mathbf{x})^T (\mathbf{x} - \mathbf{a}) + \frac{1}{2} (\mathbf{x} - \mathbf{a})^T \mathbf{G}(\mathbf{x}) (\mathbf{x} - \mathbf{a})$$

ή

$$q(\mathbf{p}) = f(\mathbf{x} + \mathbf{p}) = f(\mathbf{x}) + \mathbf{g}(\mathbf{x})^T \mathbf{p} + \frac{1}{2} \mathbf{p}^T \mathbf{G}(\mathbf{x}) \mathbf{p}$$

Μέθοδοι quasi–Newton

Φτιάχνουμε ένα τετραγωνικό μοντέλο στο σημείο $\mathbf{x}_k$ χρησιμοποιώντας ένα συμμετρικό και θετικά ορισμένο πίνακα $\mathbf{B}$.

$$q_k(\mathbf{p}) = \frac{1}{2} \mathbf{p}^T \mathbf{B}_k \mathbf{p} + \mathbf{g}_k^T \mathbf{p} + f_k$$

Ο πίνακας $\mathbf{B}_k$ αποτελεί μία προσέγγιση (όχι απαραίτητα καλή) του πίνακα των δευτέρων παραγώγων $\mathbf{G}_k$.

Η παράγωγος του $q_k(\mathbf{p})$ είναι:

$$\nabla q_k(\mathbf{p}) = \mathbf{B}_k \mathbf{p} + \mathbf{g}_k$$

Το ελάχιστο του $q(\mathbf{p})$ είναι:

$$\mathbf{p}_k = \mathbf{B}_k^{-1} \mathbf{g}_k$$

Αν $\mathbf{B}_k = \mathbf{G}_k$, τότε το $\mathbf{p}_k$ είναι το βήμα Newton.

Κάνουμε γραμμική αναζήτηση κατά μήκος της διεύθυνσης $\mathbf{p}_k$, δηλαδή βρίσκουμε το ελάχιστο ως προς a της συνάρτησης:

$$\varphi(a) = f(\mathbf{x}_k + a\mathbf{p}_k)$$

Το νέο σημείο είναι:

$$\mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k + a_k \mathbf{p}_k$$

Το τετραγωνικό μοντέλο στο νέο σημείο $\mathbf{x}_{k+1}$ είναι:

$$q_{k+1}(\mathbf{p}) = \frac{1}{2} \mathbf{p}^T \mathbf{B}_{k+1} \mathbf{p} + \mathbf{g}_{k+1}^T \mathbf{p} + f_{k+1}$$

Πως θα βρούμε τον $\mathbf{B}_{k+1}$ (στο νέο σημείο $\mathbf{x}_{k+1}$);

Μέθοδοι quasi-Newton

Τετραγωνικό μοντέλο στο “παλαιό” σημείο:

$$q_k(\mathbf{p}) = \frac{1}{2} \mathbf{p}^T \mathbf{B}_k \mathbf{p} + \mathbf{g}_k^T \mathbf{p} + f_k$$

Τετραγωνικό μοντέλο στο “νέο” σημείο:

$$q_{k+1}(\mathbf{p}) = \frac{1}{2} \mathbf{p}^T \mathbf{B}_{k+1} \mathbf{p} + \mathbf{g}_{k+1}^T \mathbf{p} + f_{k+1}$$

Απαιτούμε ότι:

Στο νέο σημείο x_{k+1} : Οι παράγωγοι του νέου μοντέλου q_{k+1} να είναι ίσες με τις παραγώγους της συνάρτησης, δηλαδή

$$\nabla q_{k+1}(0) = \mathbf{g}_{k+1}$$

Αυτό ισχύει εκ κατασκευής του μοντέλου, διότι

$$\begin{aligned} \nabla q_{k+1}(\mathbf{p}) &= \mathbf{B}_{k+1} \mathbf{p} + \mathbf{g}_{k+1} \Rightarrow \\ \nabla q_{k+1}(0) &= \mathbf{g}_{k+1} \end{aligned}$$

Στο παλαιό σημείο x_k : Οι παράγωγοι του νέου μοντέλου q_{k+1} να είναι ίσες με τις παραγώγους της συνάρτησης, δηλαδή

$$\nabla q_{k+1}(-\alpha_k \mathbf{p}_k) = \mathbf{g}_k$$

Όμως η παράγωγος του $q_{k+1}(\mathbf{p})$ είναι

$$\nabla q_{k+1}(\mathbf{p}) = \mathbf{B}_{k+1} \mathbf{p} + \mathbf{g}_{k+1}$$

Μέθοδοι quasi-Newton

Συνεπώς:

$$\nabla q_{k+1}(-\alpha_k \mathbf{p}_k) = \mathbf{g}_k \Rightarrow$$

$$\mathbf{B}_{k+1}(-\alpha_k \mathbf{p}_k) + \mathbf{g}_{k+1} = \mathbf{g}_k \Rightarrow$$

$$\mathbf{B}_{k+1}(\mathbf{x}_{k+1} - \mathbf{x}_k) = \mathbf{g}_{k+1} - \mathbf{g}_k$$

Ονομάζουμε:

$$\delta_k = \mathbf{x}_{k+1} - \mathbf{x}_k$$

$$\boldsymbol{\gamma}_k = \mathbf{g}_{k+1} - \mathbf{g}_k$$

$$\mathbf{B}_{k+1} \delta_k = \boldsymbol{\gamma}_k$$

Εξίσωση τέμνουσας

Πολλαπλασιάζοντας την εξίσωση τέμνουσας με δ_k^T από αριστερά

$$\delta_k^T \mathbf{B}_{k+1} \delta_k = \delta_k^T \boldsymbol{\gamma}_k$$

Όμως

$$\delta_k^T \mathbf{B}_{k+1} \delta_k > 0$$

αφού ο $\mathbf{B}_{k+1}$ είναι θετικά ορισμένος. Άρα

$$\delta_k^T \boldsymbol{\gamma}_k > 0$$

Συνθήκη κυρτότητας

Μέθοδοι quasi-Newton

Για να βρούμε τον $\mathbf{B}_{k+1}$ απαιτούμε να είναι “κοντά” στον $\mathbf{B}_k$, δηλαδή

$$\min_{\mathbf{B}} \|\mathbf{B} - \mathbf{B}_k\|$$

υπό τις συνθήκες

$$\mathbf{B} = \mathbf{B}^T \quad \text{και} \quad \mathbf{B} \delta_k = \boldsymbol{\gamma}_k$$

$$\mathbf{B}_{k+1} = \left(\mathbf{I} - \frac{\boldsymbol{\gamma}_k \delta_k^T}{\boldsymbol{\gamma}_k^T \delta_k} \right) \mathbf{B}_k \left(\mathbf{I} - \frac{\delta_k \boldsymbol{\gamma}_k^T}{\boldsymbol{\gamma}_k^T \delta_k} \right) + \frac{\boldsymbol{\gamma}_k \boldsymbol{\gamma}_k^T}{\boldsymbol{\gamma}_k^T \delta_k}$$

Μέθοδος
Davidon-Fletcher-Powell

$$\mathbf{B}_{k+1} = \mathbf{B}_k - \frac{\mathbf{B}_k \delta_k \delta_k^T \mathbf{B}_k}{\delta_k^T \mathbf{B}_k \delta_k} + \frac{\boldsymbol{\gamma}_k \boldsymbol{\gamma}_k^T}{\boldsymbol{\gamma}_k^T \delta_k}$$

Μέθοδος
Broyden-Fletcher-Goldfarb-Shanno

Μέθοδοι quasi-Newton

Γενικός αλγόριθμος μεθόδων quasi-Newton

1. Δίνεται ένα αρχικό σημείο x_0 και η αρχική προσέγγιση $\mathbf{B}_0$
2. Επανάληψη για $k = 0, 1, 2, \dots$
  - a. Έλεγχος των κριτηρίων τερματισμού
  - b. Υπολογίζεται το διάνυσμα των πρώτων παραγώγων $\mathbf{g}_k$
  - c. Υπολογίζεται η διεύθυνση $\mathbf{p}_k = -\mathbf{B}_k^{-1} \mathbf{g}_k$
  - d. Γραμμική αναζήτηση στη διεύθυνση $\mathbf{p}_k$, δηλαδή ελαχιστοποίηση ως προς a της συνάρτησης

$$\varphi(a) = f(\mathbf{x}_k + a \mathbf{p}_k)$$
  - e. Θέτουμε $\mathbf{x}_{k+1} = \mathbf{x}_k + a_k^* \mathbf{p}_k$
  - f. Ενημερώνουμε τον $\mathbf{B}_k$ και παίρνουμε τον $\mathbf{B}_{k+1}$

Μέθοδοι quasi-Newton

Πως βρίσκουμε τον αρχικό πίνακα B_0 ;

- Χρησιμοποιούμε την προσέγγιση
$$B_0 = I$$
- Υπολογίζουμε αριθμητικά τον πίνακα G των δευτέρων παραγώγων και θέτουμε $B_0 = G$ (υπό την προϋπόθεση ότι ο G είναι θετικά ορισμένος).